

प्रपितामहस्यामुक दत्त दामस्यामुक गोत्रस्य वृद्धप्रपितामहस्यामुक दत्त दामस्य पार्श्वविधिना श्राद्धं दर्भमय ब्राह्मणेश्वरं
 करिष्ये ॐ कुरुष्वेत्युक्ते सप्रणव व्याहृतिकां गायत्रीं ॐ देवताभ्य इत्यादि च ब्राह्मणेन त्रिः पठिते नमो नम इति जपेत् ।
 ततः प्रेतपक्षे दक्षिणामुखः पातित वामजानुर्दक्षिणोत्तरीयः नमोऽद्यामुके मास्यमुक पक्षे इमुक तिथौ अमुक गोत्रस्य
 प्रेतस्यामुक दत्त दामस्य सपिण्डीकरणार्थमेकोद्विष्ट श्राद्धं दर्भमय ब्राह्मणेश्वरं करिष्ये । ॐ कुरुष्वेति प्रत्युक्ते सप्रणव
 व्याहृतिकां गायत्रीं ॐ देवताभ्य इत्यादि ब्राह्मणेन त्रिः पठिते नमो नम इति जपेत् । ततो यज्जलेन श्राद्धीय द्रव्य
 प्रोक्ष्यं रक्षार्थमुदक पूर्ण पात्रमेकदेशे स्थापयेत् ततः उत्तरामुखः पातित दक्षिणजानुर्बामोत्तरीय ब्राह्मणे जलं दत्त्वा नमः
 पूरुरवो माद्रवसो विश्वे देवा एतद्वः कुशामनं नम इति खजु दर्भान् ब्राह्मण दक्षिणपार्श्वे दद्यात् । ततो दक्षिणामुखो दक्षिणोत्त-
 रीय पातित वामजानु ब्राह्मण हस्तं जलं दत्त्वा नमो इमुक गोत्र प्रपितामहस्यामुक दत्त दाम अमुक गोत्र वृद्धप्रपितामहस्यामुक दत्त
 दाम एतत्ते कुशामनं नमः । इति द्विगुणं भुग्न मोटकं पितामहादि ब्राह्मण वामपार्श्वे दद्यात् । ततः प्रेतपक्षे रक्षार्थ
 मुदक पूर्णपात्रमेकदेशे स्थापयित्वा नमो इमुक गोत्र प्रेतामुक दत्त दाम एतत्ते कुशामनं नम इत्युत्सृज्य मोटकं प्रेतब्राह्मण
 वामपार्श्वे दद्यात् । तत उत्तरामुखः पातित दक्षिणजानु बामोत्तरीयो यवान् गृहीत्वा नमो विश्वान् देवानावाहयिष्ये इति पृच्छेत्
 ॐ आवाहयेत्युत्तरं ॐ विश्वेदेवास आगत शृणुता म इमं हवः एदं बर्हिर्निषीदत इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यावाह
 तक्षीं यवान् विकीरेत् । ततः कृताङ्गलिः ॐ विश्वेदेवाः शृणुतेमं हवः ये मे इत्तुरीक्षे ये उपदाविष्ठ ये अग्निजिह्वा उत वा

यजत्रा आमाद्यामिन् बर्हिषि मादयध्वं इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ततो दक्षिणामुखो दक्षिणोत्तरीयः
 पातित वामजानुस्त्रिलान् गृहीत्वा नमः पितृनावाहरिष्ये इति पञ्चश्लोकाष्टब्राह्मणं पृच्छेत् ॐ आवाहयेतानुज्जातः ॐ उशतुश्र्वा
 निधीमशुशतुः समिधीमहि उशनुशत आवह पितृन् इविषे अत्तवे । इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेनावाहयेत् । ॐ
 आयास्तु नः पितरुः सोम्यासो रघिन्वाताः पथिभिर्देववार्तै रमिन् यजेत् स्वधया मदन्तो रघिन्वस्तु ते श्वस्तुमान् इति ॐ अप-
 हता सुरारक्षांसि वेदिषद इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति तिलान् विकीर्य जलं स्पृष्ट्वा दैवादिक्रमेण ब्राह्मणं समुखे दत्त्वा-
 परि पात्रचतुष्टयं संस्थाप्य प्रेतब्राह्मणाग्रतो दक्षिणाग्रकुशोपरि पात्रमेकं स्थापयेत् । ततो दैवादिक्रमेण ॐ पवित्रे श्वे
 वैश्व्यावित्रि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनखच्छिन्नं ॐ विष्णोर्मनसापूतेश्च इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेन
 प्रोक्षितं पवित्रमेकैकस्मिन् पात्रे एकैकं विनास्य ततः कुशपत्रमेकं प्रादेशमात्रं साग्रं ॐ पवित्रासि वैश्ववि
 इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेनानखच्छिन्नं ॐ विष्णोर्मनसा पूतमसीति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेन प्रोक्षितं
 प्रेतपात्रे स्थापयित्वा ॐ शन्नोदेवीरभिर्भुये आपोभवन्तित्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेन दैवादिक्रमेण
 जलं दद्यात् । ततो दैवे ॐ यवोऽसीत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेन यवान् विकीरेत् । ततः पितामहादि-
 पात्रेषु ॐ तिलोऽसीत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति तिलान् विकीरेत् । प्रेतपक्षे तु पितृन् लोकानित्यात् प्रेतान्
 लोकानिति वदेत् । ततो दैवादिक्रमेण तुष्ठीं गन्धपुष्पे दत्त्वा नमो अच्छिद्राण्यर्थापात्राणि सन्ति तवधारयेत् ततो देव-

ब्राह्मण हस्तं प्रागग्रं पवित्रं दद्यात् जलान्तरं दत्त्वा पुष्पांतुरं शिरः प्रभृति सर्वगात्रेभ्यो नम इत्यनेन पूजयेत् । ततो
 वामहस्तेन पात्रं धत्वा दक्षिणहस्तेनाच्छाद्य ॐ या दिव्या आपः परमेत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जप्तुं नमः पूरुवो
 माद्रवसो विश्वेदेवा एव वो हर्षो नम इत्यनेनार्घ्यं दद्यात् । ततः प्रेतपक्षे नमो इह्मिदमर्घ्यपात्रमस्त्वित्यवधारयेत्
 ॐ अस्त्विति प्रतिबचनं ततस्तं पवित्रं प्रेतब्राह्मणहस्ते दत्त्वा जलान्तरं दत्त्वा पुष्पांतुरं दत्त्वा पूर्ववत् पात्रं धत्वा या दिव्या
 इत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जप्तुं नमो इमुक गोत्रं प्रेतामुक दत्त दाम एव ते हर्षो नम इत्युत्सृज्य ॐ ये
 समानाः समनसः पितरो यमराज्ये तेषां लोकः स्वधा नमो यज्ञो देवेषु कम्पताम् । ॐ ये समानाः समनसो जीवा जीवेषु
 मामकाः तेषां श्रीमयिकम्पतामस्मिन् लोके शतं समाः इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नमः इत्युच्चार्य तज्जलं चतुर्भागं
 कृत्वा भागमेकं प्रेतब्राह्मण हस्ते दद्यात् । ततः पितामहादि ब्राह्मणे पवित्रं दक्षिणाग्रं जलान्तरं पुष्पांतुरं दत्त्वा पितामहार्घ्यं
 पात्रं वामहस्तेन धत्वा दक्षिण हस्तेनाच्छाद्य ॐ मा दिव्या इत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य नमो इमुक गोत्रं
 पितामहानुक दत्त दाम एव ते हर्षो नम इत्युत्सृज्य ॐ ये समानाः समनसः इत्यादि मन्त्रद्वयं ब्राह्मणेन पठिते नमो नम
 इत्युच्चार्य प्रेतार्घ्यं जलभागस्य भागमेकं तत्र मिश्रित्वा पितामहब्राह्मणे दद्यात् । एवं क्रमेण प्रपितामहवृद्धप्रपिता-
 महरोरर्घ्यं दद्यात् । ततो हस्तौ प्रकाल्याचम्य दक्षिण श्रवणं स्पर्श्या वा प्रपितामह वृद्धप्रपितामहपात्रं जलं पितामह
 पात्रे निधाय वृद्धप्रपितामह पात्रेणाच्छाद्य कर्तुं वामतो न्युत्तं ॐ पितृभ्यः शानममीति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यु-

छार्य कुर्यात् । तत उन्नरानुखः पातित दक्षिणजानुर्बामोन्नरीरो नमः पुरुरवो माद्रवसो विश्वेदेवा एतानि वो गन्ध पुष्प
धूप दीपाच्छादनानि नम इत्युत्सृज्य एष वो गन्धः एतद्वः पुष्पं एष वो धूपः एष वो दीपः एतद्व आच्छादनं इति देव-
ब्राह्मणे क्षिपेत् । ततो दक्षिणानुखः पातितवामजानुः प्राचीनावीथी नमो ह्युक् गोत्र पितामहामुक् दत्त दाम अमुक् गोत्र
प्रपितामहामुक् दत्त दाम अमुक् गोत्र वृद्धप्रपितामहामुक् दत्त दाम एतानि ते गन्धपुष्प धूपदीपाच्छादनानि नम इत्युत्सृज्य
एष ते गन्धः एतद्वः पुष्पं एष ते धूपः एष ते दीपः एतद्वः आच्छादनं । ततः प्रेतपक्षे नमो ह्युक् गोत्र
प्रेतामुक् दत्त दाम एतानि ते गन्धपुष्प धूपदीपाच्छादनानि नम इत्युत्सृज्य एष ते गन्ध एवं क्रमेण दद्यात् । ततो दै-
वादिक्रमेण ब्राह्मणाग्रहितं कुशादिकं समस्तमेवापनीय दैवे ऎशानीमारभ्य प्रागग्रान्तुरा रेखरा दक्षिणावर्तेन पित्त्ये नैर्धती
मारभ्य दक्षिणाग्रान्तुरा रेखरा वामावर्तेन चतुष्कोण मण्डलं कृत्वा प्रेतपक्षेप्येव दैवादिक्रमेण तद्रूपरि पात्रानि संस्थाप्य सद्यत-
मन्नमादाय नमो अग्नौ करिष्ये इति ब्राह्मणं पृच्छेत् ॐ कुरुषेभ्युक्ते अग्नये कव्यावाहनार स्वाहा ॐ सोमार् पितृमते स्वाहा इति
ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्छार्य द्वयं हृतशेषं दैवपात्रे वारद्वयं पितामहादिपात्रे वारद्वयं हृत्वा पिण्डार्थं किञ्चिद्
स्थापयेत् । ततो दैवपात्रे हनुत्तान हस्ताभ्यां कृत्वा ॐ पृथिवीते पात्रमित्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत्
पित्त्ये तु उत्तानहस्ताभ्यामिति विशेषः । ततो दैवादिक्रमेणान्नादिकं पात्रान्तुरित हस्ताभ्यां परिवेशयेत् । उपकरणञ्च
पात्रान्तुरे कृत्वा भूमौ स्थापयेत् । पात्रव्यतिरिक्तं भोजनपात्रे दद्यात् न तु पात्रान्तुरे कृत्वा पात्रोपरि दद्यात् । ततः

तृचं ॐ मधु मध्विति च ॐ यज्ञेश्वरो हव्य समस्त्यादि ॐ योगीश्वरमित्यादि याज्ञवल्क्याक्त श्लोकत्रयं ॐ तद्विशोरि-
 त्यादि ॐ दुर्घ्याधनोमन्यमय इत्यादि ॐ सप्तव्याधा इत्यादि च ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ततो दक्षिणाग्रान्
 कुशान् भूमौ संस्थाप्य तान् मतिल जलेन प्रोक्त्य सर्व प्रकारमन्नमुद्धृत्य मतिलमेकीकृत्य वारिणाप्लुत्य ॐ अग्निदक्षाशे-
 त्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य तद्रुक्त फलमुद्दिश्य तिलप्रोक्त दूर्धोपरि विकीरेत् । ततो हस्तौ प्रक्षाल्या-
 चम्य दक्षिण श्रवणं स्पृष्ट्वा वा हरिं श्रुत्वा ब्राह्मणेभ्यः प्रत्येकं जलगण्डुयं दत्त्वा पूर्ववद्वारत्र्यं ॐ मधुवाता इत्यादि ॐ मधु
 मधु मध्विति च ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य नमः शेषमन्नं क देरमिति पृच्छेत् ॐ ईक्षेभ्यो दीयतामिति प्रति-
 वचनं । नमः पिण्ड दानमहं करिष्ये इति श्रुत्वां कुर्यात् ॐ कुरुष्वेति प्रतिवचनं । ततो ब्राह्मण संमुखे ॐ निहन्मि सर्व-
 मित्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य नैर्ऋतीमारभ्य वामावर्तेन दक्षिणाग्रया जलरेखया चतुष्कोण मण्डलं कृत्वा
 वामहस्तादक्षिण हस्तं सग्रां कुशपत्रद्वयं गृहीत्वा ताभ्यां ॐ अपहतेत्यादि ॐ निहन्मीत्यादि च ब्राह्मणेन पठिते नमो नम
 इत्युच्चार्य दक्षिणाग्रां रेखां कुर्यात् । ततः प्रेतपक्षे पूर्ववच्चतुष्कोण मण्डलं कृत्वा रेखां कुर्यात् । ततः पितामहादि
 पक्षे रेखोपरि समूलान् साग्रान् कुशानास्तैर्य प्रेतपक्षेपि कुशानास्तैर्य ॐ देवताभ्य इत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम
 इति जपेत् । तत ॐ अपहतेत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति सर्वत्र तिलान् विकीरेत् । ततः पितामहादिपक्षे
 वामहस्तादक्षिण हस्तं मतिल पुष्प जलं गृहीत्वा नमो इमुक गोत्र पितामहामुक दत्त दाम अबनेनिष्क नम इत्यनेनास्तैर्ग

॥ १० ॥ मरुतं कर्मपतिः ॥ १० ॥

कुशोपरि दद्यात् । एवं क्रमेण प्रपितामह वृद्धप्रपितामहयोरपि यथाग्रदेशरो दद्यात् । ततः प्रेतपक्षे नमोऽभ्युक्त
गोत्र प्रेतभ्युक्त दत्त दास अबनेनिकु नम इत्यनेनास्तौर्ण कुशोपरि दद्यात् । ततोऽङ्गो करणशेषं श्राद्धशेषमन्नादिकमेक-
स्मिन् पात्रे कृत्वा पिण्डत्रयं निर्धार्य स्रुत मधु तिलाभिधारितं कृत्वा प्रत्येकं जलस्पर्शपूर्वकं वामहस्तगृहीत पात्रादक्षिण
हस्तं पिण्डं गृहीत्वा प्रथमास्तौर्ण कुशमूले नमोऽभ्युक्त गोत्र पितामहाभ्युक्त दत्त दास एतन्ते पिण्डं नम इति वामहस्ताधारक
दक्षिणहस्तनावनेजन स्थाने दद्यात् । एवं प्रपितामह वृद्धप्रपितामहयोरपि । ततः आस्तौर्ण कुशमूले लेपतुजः पितरः प्रीय-
न्तामिति निश्चय्य हस्तौ प्रकाल्याचम्य हरिं मरेत् । ततः प्रेतपक्षे श्राद्धशेषान्न व्यञ्जनादिकमेकस्मिन् पात्रे कृत्वा पिण्डं
निर्धार्य स्रुत मधु तिलाभिधारितं कृत्वा वामहस्तगृहीत पात्रादक्षिण हस्तं गृहीत्वा नमोऽभ्युक्त गोत्र प्रेतभ्युक्त दत्त दास
एतन्ते पिण्डं नम इति वामहस्ताधारक दक्षिण हस्तं दद्यात् । ततोऽभ्युक्तं करं प्रोक्ष्याचम्य हरिं मरेत् । ततः पितामहादि-
पक्षे ॐ अत्र पितरो मादयध्वमिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नमः इत्युच्चार्य वामावर्तेनोदधुको भूत्वा ग्लानिपर्याप्तं
श्वामं धृत्वा तेनैव पथा परावर्तमानः पितामहादीन् भास्वरमूर्तिकान् स्तुतान् ध्यायन् ॐ अमीमदन्तः पितरो यथाभागमारुषारि-
वत इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य श्वामं त्यजेत् । ततः पूर्वावनेजनावशिक जलेन नमोऽभ्युक्त गोत्र पिता-
महाभ्युक्त दत्त दास प्रत्यवनेनिकु नम इति पितामहपिण्डोपरि दद्यात् । एवं प्रपितामह वृद्धप्रपितामहयोरपि । ततो
नीवीं विश्रंश्याचम्य कृताञ्जलिः । ॐ नमो वः पितरः श्यार ॐ नमो वः पितरस्तपसे ॐ नमो वः पितरो यज्जीवन्तुस्मै

॥
॥
॥
॥
॥
॥
॥
॥
॥
॥

ॐ नमो वः पितरो रसाय ॐ नमो वः पितरो घोराय मन्यवे ॐ स्वर्धारे वः पितरो नम इति काणशाखिनां गोडीयानां ।
इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ॐ नमो वः पितरो रसाय ॐ नमो वः पितरः शुक्राय ॐ नमो वः पितरो
जीवाय ॐ नमो वः पितरः स्वर्धारे ॐ नमो वः पितरो घोराय मन्यवे इति माध्यन्दिन् शाखिनां । वसन्तायेत्यादि ऋतु
नमस्कार रूपे ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युक्त्वा ॐ नमो वः पितर इति कव्यावाहनादिरूपतया पितृनमस्कार रूपे
ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युक्त्वा ॐ नमो वः पितरो दत्तेति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य पितृन् वरुं प्रार्थ्य
ॐ सदो वः पितरो देश इति ब्राह्मणेन पठिते पारिभाषिक दानमङ्गीकृत्य कृताञ्जलिर्नमो नम इति पठेत् । इति माध्यन्दिन्
शाखिनां पाठः । ततो नवमनवया शुक्रवस्त्र दशाभवं सूत्रं वामहस्तादक्षिण हस्तं गृहीत्वा एतद्वः पितरो वास इति ब्राह्म-
णेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य नमो इमुक गोत्र पितामहामुक दत्त दास एतद्वे वासो नम इति दक्षिण हस्तं पिता-
मह पिण्डोपरि दद्यात् । एवं प्रपितामह इदं प्रपितामहयोरपि । ततः प्रेतपक्षे ॐ अत्र प्रेत यादयस्व यथा भागमा-
स्वयस्व इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य वामावर्तेनोदधुको भूत्वा ग्लानि पर्यन्तुं श्वासं धृत्वा तेनैव पथा-
परावर्तमानः ॐ अमीयदत्त प्रेतो यथा भागमारवारिक इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति दक्षिणामुखो भवन् जपेत्
ततः प्रेतं पूर्ववनेजनाविशिक्त जलेन नमो इमुक गोत्र प्रेतानुक दत्त दास प्रत्यवनेनिकु नम इति प्रत्यवने जपेत् ।
ततो नीवीं विश्रंश्याचम्य हरिं स्मृत्वा कृताञ्जलिः पठेत् । ॐ नमस्ते प्रेत शुक्राय ॐ नमस्ते प्रेत तपसे ॐ नमस्ते

प्रेत यज्जीवन्तुमै ॐ नमस्तु प्रेत रमाय ॐ नमस्तु प्रेत घोराय मन्यावे ॐ स्वर्धायै ते प्रेत नमः इति ब्राह्मणेन पठिते
 नमो नम इत्युच्चार्य तादृशं सूत्रं वामहस्तादक्षिण हस्तं गृहीत्वा ॐ एतद्दः प्रेतावास इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम
 इत्युच्चार्य नमो इमूक गोत्र प्रेतामूक दत्त दाम एतद्देवासो नम इति पिण्डोपरि दद्यात् । ततः प्रेतपिण्डं संपूज्य
 सूत्रगन्धादीनपमार्थं ॐ ये समाना इति मन्त्रद्वयं ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य सुवर्णं रजतं कुशैश्चेदद्वयेन समांशेन
 प्रेतपिण्डं खण्डयन् कृत्वा आद्याखण्डं पितामहपिण्डे स्थापयित्वा ॐ ये समाना इति मन्त्रद्वयं ब्राह्मणेन पठिते नमो नम
 इत्युच्चार्य मिश्रयित्वा तत्रैव स्थापयेत् एवं मध्यखण्डं प्रपितामहपिण्डे शेषखण्डं वृद्धप्रपितामहपिण्डे मिश्रयेत् । तत्-
 स्नानं वर्तुलान् कृत्वा गन्धादिना संपूज्य ॐ सूयुप्रोक्वितमस्त्रि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य ब्राह्मणाग्रं भूमिं
 सिक्वेत् । ॐ अस्त्रिति प्रतिवचनं । तत्रो नैव पूर्वकं प्रत्येकं ॐ शिवा आपः सन्त्रिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम
 इति ब्राह्मणे जलं दद्यात् । ॐ सन्त्रिति प्रतिवचनं । ॐ सोमनश्चमस्त्रिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य पुष्पं
 दद्यात् ॐ अस्त्रिति प्रतिवचनं । ॐ अक्षतकारिकेकास्त्रिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्याक्षतान्दद्यात् । अस्त्रिति
 प्रतिवचनं । ततः प्रेतपक्षे एवं दत्त्वा पितामहं पक्षे तिलाज्यमधु संयुक्तं जलं गृहीत्वा नमो इमूक गोत्रस्य पितामह-
 स्नामूक दत्त दामस्य दत्तमिदमन्नपानादिकं मन्त्रयामस्त्रिति दद्यात् । ॐ अस्त्रिति प्रतिवचनं । एवं प्रपितामहं वृद्धप्रपिता-
 महयोरपि दद्यात् । ततः प्रेतपक्षे तादृशं जलं गृहीत्वा नमो इमूक गोत्रस्य प्रेतस्यामूक दत्त दामस्य दत्तमिदमन्न पाना-

॥ * ॥ सपिण्डीकरणं ॥ * ॥

दिकमुपतिष्ठतामिति दद्यात् । ॐ उपतिष्ठतामिति प्रतिवचनं । ततः पितामहपक्षे ॐ अघोराः पितरः सन्निधिं ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युक्त्वा प्रार्थयेत् । ॐ सन्निधिं प्रतिवचनं । ॐ गोत्रं नो वर्द्धतामिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् ॐ वर्द्धतामिति प्रतिवचनं । ततः प्राङ्गलिः सूम्नास्तम्ना भुव्वा दक्षिणां दिशं पश्यान् वरं याचेत् ॐ दातारो नोऽस्ति वर्द्धतामित्यादि एताः सत्या आशिसः सन्निध्यास्तु ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ॐ सन्निधिं प्रतिवचनं । ततः प्रेतपक्षे ॐ अघोरः प्रेतोऽस्ति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ॐ अस्ति प्रतिवचनं । ॐ गोत्रं नो वर्द्धतामिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ॐ वर्द्धतामिति प्रतिवचनं । ततः सपवित्र कुशान् पितामहादि पिण्डत्रयोपर्यास्तृष्य नमः स्वधां वाचरिष्ये इति ब्राह्मणं प्रार्थयेत् ॐ वाच्यतामिति प्रतिवचनं । ॐ पितामहेभ्यः स्वधोच्यतां ॐ प्रपितामहेभ्यः स्वधोच्यतां ॐ वृद्धप्रपितामहेभ्यः स्वधोच्यतां इति ब्राह्मणेन पठिते प्रत्येकं नमो नम इति जप्युः पिण्डोपरि प्रत्येकं जलं दद्यात् ॐ अस्तु स्वधेति प्रति वचनं । ततः सर्वत्र पिण्डोपरि वारिधारया ॐ उर्द्धं बहस्तीरित्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेन सिद्धेत् । ततः पिण्डानुत्थोल्यास्त्राय स्वस्थानां स्थानान्तरे स्थापयेत् । ततो न्याजपात्रामूढानीकृत्य पितामहादि पक्षे नमो हृद्येत्यादि अमुक गोत्रस्य पितामहस्यामुक दत्त दामस्यामुक गोत्रस्य प्रपितामहस्यामुक दत्तदामस्यामुक गोत्रस्य वृद्ध प्रपितामहस्यामुक दत्त दामस्य कृतैतत् पार्श्वविधिक श्राद्धप्रतिष्ठात्वं दक्षिणामिदं रजतं तन्मूलां वा विष्णु दैवतं यथानाम गोत्राय ब्राह्मणायैहं ददानीति दक्षिणां दद्यात् । ततः प्रेतपक्षे नमो हृद्येत्यादि अमुक गोत्रस्य प्रेतस्यामुक दत्त

अथ नान्दीमुखश्राद्धप्रयोगः । सूम्नातः कृतनित्याक्रियः प्राङ्मुखः प्रकालितपाणिपादः गोमयरोपलिष्ठे देशे आरुते
उदङ्मुख आसनोपविष्टस्तिलतैलेन दीपं प्रकाल्य ॐ तं मदिति ब्राह्मणेनोक्ते नमो नम इत्युच्चार्य दर्भत्रय फलजलसहितं
तात्रपात्रमादाय नमो इत्यामुके मासि अमुके पक्षे इमुक तिथौ अमुक गोत्रस्य त्री अमुक दत्त दासस्थामुक कर्माभ्युदयार्थं सगण-
धिप गौर्यादि षोडशमातृकापूजा वसोर्धारा सम्पतनायुष्यासूक्तप्रपाठ्यादयिक श्राद्धान्यहस्करिष्ये इत्याचारां सङ्कल्पयेत् ।
स्वीयकर्मणि तु अमुक गोत्रस्मेत्यादावमुक गोत्र इत्यादि प्रयोगः । तत्र सप्तदश यवपुञ्जेषु प्रत्येकं गणपति गौरी पद्मा
शची मेधा सावित्री विजया जया देवसेना स्वधा स्वाहा शान्ति पूक्ति धृति तूक्ति आञ्जुदेवता कुलदेवताः पूजयेत् । नमो गणपते
इहा गच्छ इह तिष्ठेत्यावाह पाद्यार्थाचमनीय गङ्गपुष्प धूपदीप नैवेद्य गङ्गपुष्पाभ्यां वा एतं पाद्यं नमो गणपतये नम
इत्यनेन पूजयेत् । गौर्यादि पूजने तु नमो गौरी मातरिहागच्छेत्यादिक्रमेण मातृपदप्रयोगेन पूजयेत् । सर्वत्र
क्रमश्चेति विमर्जयेत् । ततो गोमयरोपलिष्ठेतिष्ठे प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा उपविश्य ॐ वसोः पवित्रमसि शतधारं वसोः
पवित्रमसि सहस्रधारं देवस्ता सविता पुनातु वसोः पवित्रेण शतधारेण सृष्टा काम धुम्बु इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम
इत्युच्चार्य स्रुतेन सप्तधारा दद्यात् । तत आयुष्याणि ब्राह्मणद्वारा जपेत् । यथा आयुर्विंशायुर्विंशं विश्वमायुरसमीमहि प्रजाञ्ज-
कुरधिनिधेह शेष शतं जीवेम शरदोवरन्ते । ॐ आयुषे मे पवन् वरुसे पवन् परशु विदुश्चुं पृथिव्या दिवो जनित्र्या
शृणन्तुापोऽधः करन्ती सोमे होदाय ममायुषे मम वरुवर्चसाय यजमानस्यर्द्ध्या अमुष्य राज्याय । इति ब्राह्मणेन पठिते नमो

नम इति जपेत् । अमुष्य स्थाने यदर्थं वृद्धिस्तस्य वृत्त्यन्तं नाम प्रयोज्यं । तत आचम्य नमो वास्तुपुरुषाय नम इति वास्तु
संपूज्य ॐ तद्विकोरित्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेन विष्णुं स्वप्ना यज्ञेश्वरं संपूज्य प्राक्कीयाग्रभागं दद्यात् ।
अत्र सर्वत्रोदमुखो वामोत्तरीयः पातित दक्षिणजानुः खड्गदुर्भवेण यवोदकेन कर्म कुर्यात् । परभूमौ तु एत-
दन्नं नम एतद्द्रुश्वामि पितृभ्यां नम इति दत्त्वा दुर्भवेणुपवेशयेत् । तत्र क्रमः । पश्चिम दिशि नैर्धत कोणे देवानां
तद्भूते मातृगां तद्भूते पितृगां तद्भूते मातामहानामानानि प्रागग्रदुर्भवेणुपवेशयेत् परिकल्प्य दक्षिणावर्तेन कर्म कुर्यात् ।
ततो दैवे जलगणुषं दत्त्वा नमो इत्यामुके मास्यामुक पक्षे इमुक तिथौ अमुक गोत्रस्य त्री अमुक दत्त दामस्यामुक
कर्माभ्युदयार्थं अमुक गोत्राया नान्दीमुख्या मातुरमुकी दास्या अमुक गोत्राया नान्दीमुख्याः पितामहा अमुकी दास्या अमुक
गोत्राया नान्दीमुख्याः प्रपितामहा अमुकी दास्या अमुक गोत्रस्य नान्दीमुखस्य पितुरमुक दत्त दामस्यामुक गोत्रस्य नान्दीमु-
खस्य पितामहस्यामुक दत्त दामस्य अमुक गोत्रस्य नान्दीमुखस्य प्रपितामहस्यामुक दत्त दामस्यामुक गोत्रस्य नान्दीमुखस्य माता-
महस्यामुक गुप्त दामस्यामुक गोत्रस्य नान्दीमुखस्य प्रमातामहस्यामुक गुप्त दामस्यामुक गोत्रस्य नान्दीमुखस्य वृद्धप्रमातामहस्यामुक गुप्त
दामस्याभ्युदयिक प्राक्के कर्तव्ये वसुसत्ययोर्विश्वेवां देवानां आभ्युदयिक प्राक्के दुर्भवेण ब्राह्मणयोरहङ्करिष्ये ॐ कुरुष्वेति
प्रतिवचनं । स्वीय कर्मणि तु निज गोत्र नाम प्रथमान्तेन प्रयोज्यं । ततो मातृपक्षे जलगणुषं दत्त्वा नमो इत्या-
मुके मास्यामुक पक्षे अमुक तिथौ अमुक गोत्रस्य त्री अमुक दत्त दामस्यामुक कर्माभ्युदयार्थं अमुक गोत्राया नान्दीमुख्या

मातृरमुकी दाम्या अमुक गोत्राय नान्दीमुखाः पितामहा अमुकी दाम्या अमुक गोत्राय नान्दीमुखाः प्रपितामहा अमुकी
दाम्या आभ्युदयिक श्राद्धं दर्भमय ब्राह्मणयोरहं करिष्ये ॐ कुरुष्वेति प्रतिवचनं । एवं लिङ्गोहेन पितृपक्षमातामह पक्षयो-
रपि । ततः सप्रणव व्याहृतिकां गायत्रीं ॐ देवताभ्य इत्यादि च ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य पुण्डरीकाक्षं
स्नत्वा यज्जलेन श्राद्धीय द्रव्याणि प्रोक्ष्य रक्षार्थमुदक पात्रमेक देशे स्थापयेत् । ततो देवपक्षे ब्राह्मणहस्ते जलं दत्त्वा
नमो वसुमतो विश्वे देवा एतद्दः कुशामनं नम इति ऋजु दर्भान् देवब्राह्मण दक्षिण पार्श्वे दद्यात् । ततो मातृपक्षे
गोत्रे नान्दीमुखि प्रपितामहि अमुकी दामि एतत्ते दर्भामनं नमः । ततः पितृपक्षे ब्राह्मणे जलं दत्त्वा नमोऽमुक गोत्र
नान्दीमुख पितरमुक दत्त दाम अमुक गोत्र नान्दीमुख पितामहामुक दत्त दाम अमुक गोत्र नान्दीमुख प्रपितामह अमुक दत्त
दाम एतत्ते दर्भामनं नमः । एवं मातामह पक्षेपि । ततो दैवे यवान् गृहीत्वा नमो विश्वान् देवानावाहरिष्ये इति
पृच्छेत् ॐ आवाहयेत्युत्तरं । ॐ विश्वे देवा म आगत शुणुता म ईमं हवः एदं बर्हिर्निषीदत इति ब्राह्मणेन पठिते
नमो नम इत्युच्चार्यावाह तुष्ठीं यवान् विकीरेत् । तत ॐ विश्वे देवाः शुणुतेमं हवः ये मे इत्तुरीक्षे य उपन्यविष्ठ ये
अग्निजिह्वा उत वा यजत्रा आमादयामिन् बर्हिंसि मादयध्वं इति ब्राह्मणेन पठिते कृताञ्जलिर्नमो नम इत्युच्चार्य नमो
नान्दीमुखान् पितृनावाहरिष्ये इति पृच्छेत् ॐ आवाहयेत्यनुष्ठातः ॐ उषान्तुत्वा निधीमह शतुः समिधीमहि उषान् शतं आवह

॥ मर्कटमन्त्रपद्धतिः ॥ ० ॥

नान्दीमुखान् हविषे अत्रवे इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यावाह ॐ आरास्तु नो नान्दीमुखाः पितरः सौम्यादो
इग्निसाताः पथिभिर्देवयानैरग्निं यजेत् पूज्या मन्त्रोऽधिक्रवस्तु ते इवन्तुःस्मानिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य
ॐ अपहतेत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ततो जलं स्पृष्ट्वा दैवे उभराग्र कुशोपरि मात्रादि
पक्षे पूर्वाग्र कुशोपरि दश पात्रानि संस्थाप्य ॐ पवित्रे हो वैश्वव्याविति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्या-
नखच्छिन्नं ॐ विष्णोर्मनसा पूते स इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेन प्रोक्तं पवित्रमेकैकस्मिन् पात्रे एकैकं
विन्यस्य ॐ शन्नोदेवीरभिरुये आपो भवस्तु पीतये शंशोरभि अवस्तु न इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य
दैवादि क्रमेण जलं दद्यात् । ततो दैवे ॐ यवोसि यवयामद्धेषो यवयारातीरिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यु-
च्चार्य यवान् विकीरेत् । मात्रादि पक्षेषु ॐ यवोसि सोम देवतोऽ गोषवो देवनिर्धितः प्रतुमद्विः पूज्य पूज्या नान्दी-
मुखान् पितॄन् लोकान् प्रीणाहि नः स्वाहेति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य प्रत्येकं यवान् दद्यात् । सर्वत्र
मन्त्रपाठः । ततो दैवादि क्रमेण तुषीं गन्धपुष्पे दत्त्वा नमोऽच्छिद्रान्यर्घ्यपात्रानि सन्धित्यवधारयेत् । ॐ सन्धिति
प्रत्युक्ते दैवादि ब्राह्मणेषु प्रागग्रानि पवित्रानि दत्त्वा पुष्पाभरणेण दत्त्वा जलान्तरं शिरः प्रभृति सर्व गात्रेभ्यो नम इति
पूजयेत् । ततो दैवपात्रं वामहस्ते धृत्वा दक्षिण हस्तेनाच्छाद्य ॐ या दिव्या इत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य
नमो बभू सतो विश्वे देवा एष वो इत्युच्चार्य नम इति ब्राह्मणहस्ते दद्यात् । ततो मात्रादि पक्षे इर्घपात्रं धृत्वा ॐ या दिव्या

इत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य नमो इमुक गोत्रे नान्दीमुखि मातरमुकी दासि एष ते इर्ध्या नम इति
 ब्राह्मणे दत्त्वा संश्रव जलसहित पात्रं तत्रैव स्थापयेत् । एवं प्रत्येकं जलं स्पृष्ट्वा पितामहाद्यर्कभ्यां यथायथमर्घ्यं
 दत्त्वा संश्रव जलसहित पात्राणि यथास्थानं संस्थाप्य पितृपात्रे मातादिपात्रं जलं संस्थाप्य प्रपितामहपात्रेण पिथार
 कर्तुं कर्वायपार्श्वे समूलदर्भे तत्संश्रवसहित पात्रं ॐ नान्दीमुखेभ्यः पितृभ्यः स्नानमसीति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम
 इत्यनेन न्युज्जं कुर्यात् । ततो देवपक्षे नमो वसुसतो विश्वेदेवा एतानि वो गन्ध पुष्प धूप दीपाच्छादनानि नम
 इत्युत्सृज्य एष वो गन्धः एतद्गन्धः पुष्पं एष वो धूपः एष वो दीपः एतद्गन्ध आच्छादनमित्यानेन निवेदयेत् । ततो मातादि
 पक्षे प्रदक्षिणक्रमेण नमो इमुक गोत्रे नान्दीमुखि मातरमुकी दासी अमुक गोत्रे नान्दीमुखि पितामहि अमुकी दासि अमुक
 गोत्रे नान्दीमुखि प्रपितामहि अमुकी दासि एतानि ते गन्धपुष्प धूप दीपाच्छादनानि नम इत्युत्सृज्य एष ते गन्धः एतद्गन्धे
 पुष्पं एष ते धूपः एष ते दीपः एतद्गन्धे आच्छादनमिति निवेदयेत् । एवं पितृपक्षमातामहपक्षयोरपि लिङ्गोहेन
 ततो दैवादि क्रमेण ब्राह्मणाग्रहितं कुशादिकमपनीय ईशानीमारभ्य दक्षिणावर्तया जलरेखया चतुष्कोण मण्डलं कृत्वा दैवादि-
 क्रमेण भोजनपात्राणि संस्थाप्य मद्यतमन्नमादाय अग्नौ करिष्ये इति ब्राह्मणं पृच्छेत् ॐ कुरुष्वेति प्रतिबचनं ॐ अग्नये
 कव्यवाहनार स्वाहा इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य जले आहूतिं दद्यात् । ॐ सोमाय पितृमते स्वाहा इति
 ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्यापराहूतिं दद्यात् । ततो दैवपात्रे वारद्वयं मातादि पक्ष पात्रे वारद्वयं

प्रत्येकं दत्त्वा पिण्डार्थं किञ्चिद् स्थापयेत् । ततो दैवपात्रमनुत्तानं हस्ताभ्यां धृत्वा ॐ पृथिवी ते पात्रमित्यादि ब्राह्म-
 णेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ततो मात्रादि पक्षे अनुत्तानं हस्ताभ्यां धृत्वा एवं कृत्वा दैवादिक्रमेणान्नादिकं
 यथा मन्त्रवत् द्राक्कामलक मूलानि दधि मधु बदराणि च पात्रान्तरित हस्ताभ्यां पत्नी स्वयं वा परिवेशयेत् । सीसकारस पाया-
 णाक्ताङ्गुलन्यानं भग्नं पात्राणि वर्जयेत् । भग्नमपि ताम्रपात्रं ग्राह्यं रजतपात्रं स्वप्नमपि कुशाण्डालाबु वार्ताकी पालकी
 राजिका द्विः श्विनादिकं वर्जयेत् । तत ॐ ईदं विष्णुरित्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्यान्वयमङ्गुष्ठं क्षिपेत् ।
 दैवे तुक्तीं यवान् विकीर्य मात्रादिपक्षे ॐ अपहतेत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति यवान् विकीर्यान्ने मधु दत्त्वा
 तदभावे षुडं दत्त्वा सप्रणव व्याहृतिकां गायत्रीं ॐ मधु मधु मध्विति च ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ततो
 नमो वसु मतेया विश्वे देवा एतद्वोहरं सोपकरणं नम इत्युत्सृजेत् । ततो मात्रादिपक्षे मधुजपात्तुः कर्म कृत्वा
 ऋजु कुशत्रयेण नमो ऋक गोत्रे नान्दीमुखि मातरमुकी दासि अमुक गोत्रे नान्दीमुखि पितामहि अमुकी दासि अमुक गोत्रे
 नान्दीमुखि प्रपितामहि अमुकी दासि एतद्वोहरं सोपकरणं नम इत्युत्सृजेत् । पितृपक्षे मातामहपक्षयोरपि लिङ्गो-
 हेन । ततः प्रत्येकं जलगण्डुयं दत्त्वा सप्रणव व्याहृतिकां गायत्रीं त्रिः संकृत्वा ॐ मधु मधु मध्विति च ॐ अन्नहीनवि-
 त्यादि च ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ततः श्रव्यं ब्राह्मणः पठेत् । तद्वथा । सप्रणव व्याहृतिकां गायत्रीं
 ॐ मधुवाता इत्यादित्युच्यं मधु मधु मध्विति च ॐ यज्ञेश्वर इत्यादि ॐ योगीश्वरमित्यादि याज्ञवल्क्यास्तु श्लोकत्रयं ॐ तद्विशोरित्यादि

ॐ दुर्योधन इत्यादि भारतीय श्लोकद्वयं ॐ सप्तव्याधा इत्यादि च ॐ सोमं राजानं वरुणमग्निं मन्त्रारभामहे आदित्यं विष्णुं
 रुद्रं ब्रह्माण्डं ब्रह्मपतिमिति च ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ततः सवमन्नं गृहीत्वा प्रागग्रं कुशोपरि
 ॐ अग्निदक्षाश्वेत्यादि मन्त्रद्वये ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य तद्रुक्तं फलमुद्दिश्य विकीरेत् । ततो हस्तौ प्रक्षाल्या-
 चम्य दक्षिणं श्रवणं स्पृष्ट्वा वा हरिं स्वप्ना ब्राह्मणेषु प्रत्येकं जलगण्डुयं दत्त्वा पूर्ववदगायत्रीं मधुवता इत्यादिकं ॐ मधु
 मधु मध्विति च ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । ततो नमः शेषमन्नं क्क्षेयमिति पृच्छेत् ॐ ईक्षेभ्यो दीयता-
 मिति प्रतिवचनं । नमः पिण्डानमहं करिष्ये इति प्रश्नं कुर्यात् । ॐ कुरुष्वेति प्रतिवचनं । उत्तरानुखं ॐ निहन्मि सर्व-
 मित्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य दक्षिणावर्त्तेन जलरेखया नैर्धतीमारभ्य चतुष्कोणं मण्डलं कृत्वा तदक्षिणत
 सुखाविधमपरमण्डलद्वयं कृत्वा प्रादेशमात्रं साग्रकुणपत्रद्वयं वामहस्तादक्षिणं हस्तं गृहीत्वा वामहस्तान्वारकं दक्षिणं पाणिना
 मध्यस्थाने उत्तराग्रं रेखात्रयं ॐ अपहतेत्यादि ॐ निहन्मीत्यादि च ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य कृत्वा तदूर्ध्वद्वय-
 मुत्तरस्थां दिशि क्षिपेत् । रेखोपरि समूलान् साग्रानुत्तराग्रान् कुशानास्तूर्या ॐ देवताभ्य इति ब्राह्मणेन त्रिः पठिते
 नमो नम इत्युच्चार्य वामहस्तं सवव पुष्पजलं गृहीत्वा वामहस्तादक्षिणहस्तं संगृह्य नमो ह्नुक गोत्रे नान्दीमुखि यात्र-
 मुकी दासि अबनेनिकु नम इत्यनेन कुशमूले दद्यात् । एवं जलस्पर्शं पूर्वकं पितामहाद्यस्तुभ्यो मध्याग्रक्रमेणास्तूरिण
 कुशमूले दद्यात् । एवं पित्रादि पक्षे लिङ्गोहः । ततोऽग्नौ करणशेषं श्राद्धशेषान्कं सवमध्याज्ययुक्तमेकस्मिन्

पात्रे नवपिण्डानिर्णयं स्रुतमध्विधारितान् कृत्वा एकं पिण्डं वामहस्तगृहीतपात्रादक्षिण हस्तेन गृहीत्वा नमो ह्यमुक
 गोत्रे नान्दीमुखि मातरमुकौ दासि एतन्ने पिण्डं नम इति वामहस्तान्नांरुक् दक्षिण पाणिनावनेजन स्थाने दद्यात् । ततः
 प्रत्येकं जलस्पर्शं पूर्वकं पितामह्यादयुक्तभेद्यो मध्याग्रक्रमेण स्वश्रावनेजन स्थाने दद्यात् । पित्रादि पक्षे लिङ्गोहः । ततः
 आस्तौर्ण कुशमूलेषु ओं लेपभुजो नान्दीमुखाः पितरः श्रीयन्तामिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्युच्चार्य हस्तलेपं निष्प-
 व्याचम्य हरिं स्रुत्वा ओं अत्र नान्दीमुखाः पितरो मादयध्वं यथाभागमारुवायध्वमिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति
 जपन् वामावर्त्तेनोदधुखो भुत्वा ग्लानि पर्यन्तं श्वासं धृत्वा तेनैव पथा परावर्त्तमानः सर्वान् पितॄन् भास्वर मुर्तिकान्
 ध्यायन् ओं अमीमदन्तु नान्दीमुखाः पितरो यथा भागमारुवारिषत इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपन् श्वासं
 त्याजेत् । ततः पूर्वावनेजन विशिष्ट जलेन नमो ह्यमुक गोत्रे नान्दीमुखि मातरमुकौ दासि प्रत्यवनेनिकु नम इत्यनेन
 प्रत्यवनेजनजलं पिण्डोपरि दद्यात् । एवं पितामह्यादयुक्तभेद्यो यथायथं दद्यात् । ततो नीवीं विश्रंस्याचम्य ओं वसन्ता-
 येत्यादि ऋतुनमस्काररूपे ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् । यथा ओं नमो वो नान्दीमुखाः पितरः शुश्राय
 ओं नमो वो नान्दीमुखाः पितरस्तपसे ओं नमो वो नान्दीमुखाः पितरो यज्जीवन्तुमै ओं नमो वो नान्दीमुखाः पितरो रसाय
 ओं नमो वो नान्दीमुखाः पितरो योराय मन्यवे ओं पुष्टे वो नान्दीमुखाः पितरो नम इति काणुशाधिनां गोडीरानां
 यतः । ततो नवमनवयां शुरुवस्तु दशाभवं सूत्रं गृहीत्वा ओं एतद्वो नान्दीमुखाः पितरो वाम इति ब्राह्मणेन पठिते नमो

नम इति जपु। नमोऽह्मुक गोत्रे नान्दीमुखी मातरमुकी दासि एतन्ने वामो नमः। एवं पितामहाद्यस्तु पिण्डेषु दद्यात्।
ततस्तुक्तान् पितॄन्दिश्य पिण्डान् गङ्गादिना पूजयेत्। तत ऽं सुसुप्रोक्तमस्त्रिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेन ब्राह्मणाग्र-
भूमिमामिषेत्। ततो दैवपूर्वः ऽं शिवा आपः सन्धिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेन जलं दद्यात् ऽं सन्धिति
प्रतिवचनं। ऽं सौमनस्यमस्त्रिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इत्यनेन कृताञ्जलिः पुष्पानि दद्यात् ऽं अस्त्रिति प्रतिवचनं।
ऽं अक्षतकारिकृष्णास्त्रिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपन् शवान दद्यात्। ऽं अस्त्रिति प्रतिवचनं। ततो शवाज्य-
मधुसंयुक्तं जलं गृहीत्वा नमोऽह्मुक गोत्राया नान्दीमुख्या मातरमुकी दास्या नान्दीमुखश्राद्धे इमिन् दत्तमिदमन्नपानादिक
मक्ष्या मस्त्रिति ब्राह्मणे दद्यात् ऽं अस्त्रिति प्रतिवचनं। एवं पितामहाद्यस्तुभ्यो दद्यात्। ऽं अबोरा नान्दीमुखाः पितरः
सन्धिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत्। ऽं सन्धिति प्रतिवचनं। ऽं गोत्रं नो वर्द्धतामिति ब्राह्मणेन पठिते
नमो नम इति जपेत्। ऽं वर्द्धतामिति प्रतिवचनं। ततः प्राञ्जलिः सुमनास्तमना भूत्वा पितॄन् वरं याचेत्। ऽं दातारो
नोतिवर्द्धतामित्यादौ ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत्। ऽं सन्धिति प्रतिवचनं। ततः सपवित्र कुशान् पिण्डो-
परि दद्यात्। ऽं नान्दीमुखान् पितॄन् वाचयिष्ये इति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत्। ऽं वाच्यतामित्यनुज्जातः
ऽं नान्दीमुख्या मातरः प्रीयन्तां एवं पितामहाद्यस्तु कृत्वा ऽं प्रीयन्तामिति ब्राह्मणेन प्रत्युक्ते नमो नम इति जपेत्।
तत ऽं उर्ज्जं वहन्तीरित्यादि नान्दीमुखान् पितॄनित्यन्तु ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपन् सिषेत्। ततः स्वस्थान

हितान् पिण्डाश्चैत्र्याश्राय उथापयेत् । ततो न्युजपात्रमुत्तानीकृत्य नमोऽन्द्येत्यादि अमुक गोत्राय नान्दीमुख्या मात-
 रमुकी दास्या अमुक गोत्राय नान्दीमुख्याः पितामहा अमुकी दास्या अमुक गोत्राय नान्दीमुख्याः प्रपितामहा अमुकी दास्याः
 कृतैतदाभ्युदयिक श्राद्धप्रतिष्ठार्थं दक्षिणामिदं द्राक्कामलकमूलं यथालाभं तन्मूल्यं वा विष्णुदैवतं यथानाम गोत्राय ब्राह्म-
 णायाहं ददानीति दक्षिणां दद्यात् । एवं लिङ्गोहेन पितृपत्न्यातामहपत्न्योरपि । ततो दैवे नमोऽन्द्येत्यादि वसु-
 मत्ययोर्किशेषां देवानां कृतैतदाभ्युदयिक श्राद्धप्रतिष्ठार्थं दक्षिणामिदं काञ्चनं तन्मूल्यं फलं वा विष्णुदैवतं यथानाम
 गोत्राय ब्राह्मणायाहं ददानीति दद्यात् । तत ॐ विश्वे देवाः प्रीयन्तामिति ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपेत् ।
 ॐ प्रीयन्तामिति प्रतिबचनं । तत ॐ देवताभ्य इत्यादि ब्राह्मणेन त्रिः पठिते नमो नम इति जपेत् । ॐ वाजे इवाजे
 इत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपन् कुशाश्रेण ब्राह्मणस्थान् पितृन् विमृज्य पश्चाद्ब्राह्मणस्थान् देवान् विम-
 र्जयेत् । ॐ आ मा वाजश्चेत्यादि ब्राह्मणेन पठिते नमो नम इति जपन् प्रदक्षिण वारिधारया ब्राह्मणान् वेष्टयन् प्रण-
 मेत् । ततः पिण्डान् गो इज्ज विप्रेभ्यो दद्यात् जले वा क्षिपेत् । श्राद्धीय द्रव्यं ब्राह्मणाय दद्यात् जले वा क्षिपेत् ।
 ततो दक्षिण पाणिना दीपं प्रच्छाद्य हस्तौ प्रक्षाल्याचम्य एतं श्राद्धकर्माहिद्रमस्त्रित्याहिद्रमवधारयेत् । ततो नमोऽन्द्ये-
 त्यादि एतं श्राद्धवैशुण्य समाधानार्थं विष्णोः स्मरणमहं करिष्ये इति संकल्प्य ॐ तद्विष्णोरित्यादि ब्राह्मणेन पठिते
 नमो नम इति विष्णुं स्मरेत् । ततो वैशुदेव बलि कर्षणी कुर्यात् । अन्यं सामगश्राद्ध तद्वैशुसंस्कारं ॥ * ॥

॥ अथेदिनां दशोत्सर्गः ॥ ३ ॥

अथ पुरुषसूक्त मन्त्राः । सहस्रशीर्षापुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपादः । स भूमिं सर्वतः स्पृष्ट्वा अद्यतिर्दशान्जुलः ॥ १ ॥
ॐ पुरुष एवेदं सर्वं यद्भूतं यच्च भाव्यं उतायतस्येशानो यदन्येनातिरोहति ॥ २ ॥ ॐ एतावानस्य महिमतो ज्यायांश्च पुरुषः ।
पादोऽस्य विश्वाभूतानि त्रिपादस्यायतं दिवि ॥ ३ ॥ त्रिपादूर्ध्वमुदैति पुरुषः पादोऽस्येहाभवत् पुनः । ततो विश्वं व्याक्रामत्
शामनानशनेऽभि ॥ ४ ॥ ॐ ततो विराज इजायत विराजोऽधि पुरुषः सजातो इत्यारिच्यत पश्चाद्भूमि मथो पुरः ॥ ५ ॥
ॐ यत्पुरुषेण इविषा देवा यज्जमतस्ततः वसन्तोऽस्यासीदाज्यं त्रीन् इध्वाः शरद्विः ॥ ६ ॥ ॐ तं यज्जं बर्हिषि प्रोक्त्वा
पुरुषं जातमग्रतः । तेन देवा अजयन्तुः साध्यांश्च ऋषयश्च ये ॥ ७ ॥ ॐ तस्माद्वज्जां सर्वहृत् संभृतः पृषदाज्यं पशुं-
स्तांश्चक्रे वायव्या नारायण्या ग्राम्यांश्च ये ॥ ८ ॥ ॐ तस्माद्वज्जां सर्वहृत् ऋचः सामानि यज्जिरे छन्दांसि यज्जिरे तस्माद्-
यजू तस्मादजायत ॥ ९ ॥ ॐ तस्मादग्नी अजायन्तु ये के चोभयदतः । गावह यज्जिरे तस्मान्भस्माज्जाता अजावयः ॥ १० ॥
ॐ यत् पुरुषं व्यादधुः कतिधा व्यकल्पयन् मुखं किमस्यासीत् किं बाहू किमूरु पादाबुच्येते ॥ ११ ॥ ॐ त्रान्गणोऽस्य मुखमा-
सीद्बाहू राजन्यः कृतः ॥ उरू तदस्य यद्वैश्याः पद्भ्यां शूद्रो इजायत ॥ १२ ॥ ॐ चन्द्रमा मनसोजात शक्नोः सूर्यो
इजायत । श्रोत्राद्वायुश्च प्राणाश्च मुखादग्निरजायत ॥ १३ ॥ ॐ नाभ्या आनीदन्तुरीक्षं शीर्षोऽदोः समवर्तत । पद्भ्यां भूमि-
र्दिशः श्रोत्रात्तथा लोकानकल्पयन् ॥ १४ ॥ ॐ सप्तम्यांश्च परिधय स्त्रिः सप्त समिधः कृताः । वेदा यद्यज्जं तन्नाना
अबुधन् पुरुषं पशुं ॥ १५ ॥ ॐ यज्जेन यज्ज मयजन्तु देवा स्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् । तेहनाकं महिमानः सचयन्तु यत्र

पूर्वै साध्याः सन्ति देवाः ॥ १७ ॥ ॐ अद्भुतं संभृतं पृथिव्यैरसाच्च विश्वकर्माणः समवर्तताद्रे । तस्या त्रुक्ता विदधद्रूपमेति
 तन्मर्त्यस्य देवत्वमादानमग्रे ॥ १७ ॥ ॐ देवाहमेतं पुरुषं महान्तुमादित्यमन्तुं तमसस्तु पारे । तमेव विदित्वाति यत्तु-
 र्मेति नान्यः पन्था विद्यते अनार ॥ १८ ॥ ततो होता पक्षगवां शोधयेत् । तद्वथा गायत्र्या गोमूत्रं ॥ १ ॥ ॐ गाव-
 श्चिदघासमन्यवः सजातोऽन मरुतः सर्वाङ्गवः ॥ ककुभोरिहते मिथः । इति गोमयं ॥ १ ॥ ॐ आपोऽहद्यानुचार्यां रसेन
 समगन्महि । परस्मान्ना आगहि तन्नासंसृज वर्त्तमा । दुष्कस्य ॥ ३ ॥ उरुध्याध्वंसमनसः सखाय नग्निमिद्वं बहवः सलीलाः ।
 दक्षिक्रामग्निमुषकं देवीमिन्द्रावतो स्वस्तिते पारमसीर ॥ दधुः ॥ अग्निरग्निं जन्मना जातवेता यतन्नेचक्षुरयतस्य आसन् ।
 अर्कन्निधातुरजसो विमानो जश्रोऽघर्मोऽहविरमनां ॥ यतस्य ॥ ५ ॥ ॐ योगे योगे तरुस्तुरं बाजे बाजे हवामहे ।
 सखाय इन्द्रयुतये आयुये प्रजार्थे कुशोदकस्य ॥ ७ ॥ ॐ गायत्रेण त्वा छन्दसा मन्त्रामि त्रैकुंभेनत्वा छन्दसा मन्त्रामि
 जागतेन त्वा छन्दसा मन्त्रामि भूभुवः स्वस्त्वेष ते । एकत्रीकरणस्य ॥ १ ॥ इति पक्षगवां संशोधय तेन यागभूमिं
 संप्रोक्ष्य । ॐ वेद्या वेदीः समाप्यते बर्हिषा बर्हिरिन्द्रयं यूपेन रूपा आप्यायते प्रणीतोऽग्निरग्निना । इति वेदीं संप्रोक्ष्य
 ॐ विमान एष दीवोमध्यास्तु आप्रियानोदसी अन्तरीक्षं सविधातीरभिचक्रे यतातीरन्तुरा पूर्वमपरक केतुं । इति वितानं बद्ध्वा
 वेद्याः पूर्वस्यां पक्षघटान् स्थापयेत् ॥ मन्त्रो यथा ॥ उरुं सन्नली बह्वक्षते सुहवे देवानाम साजनित्री । दधाते सुभगेषु
 प्रतीके द्यावा रक्षितं पृथिवी नो अह्ना ॥ भुमेः । ॐ धानावन्तुं करश्चिनमपूपवन्तुमुक्थिनं । इन्द्रात्वादाभूमित्यसः ॥

धान्यास्य । ॐ एतानि भद्रा कलसक्रिया या कुरु श्रवन्ददतो मघानि । दान ईद्वो मघवान सोमसुक्कमोमो हृदयं विधर्षि । घटस्य
 ॐ वरुणस्यो तन्त्रनमसि वरुणस्य स्तुत सज्जनीहो वरुणस्य ऋतसदन्यासि वरुणस्य ऋतसदनी मासीद ॥ यमस्य । ॐ शिरो भव-
 विडम्ब आशुर्भव बाहर्कन पृथुर्भव सुसदस्तमग्ने पुरीषवाहन । शिरीकरणस्य इति घटान् संस्थाप्य यजमानाभिषेकार्थं
 ॐ सर्के समुद्राः सरितः सरांसि च नदाह्रदाः । आरास्तु यजमानस्य दुरितक्षय कारकाः । इत्यनेन च शान्तिकलसं स्थापयेत् ।
 ततस्तेषु घटेषु गणेशादीन् स्व स्व मन्त्रैरावाह पूजयेत् । मन्त्रश्च तेनैव क्रमेण । ॐ गणानांतागणपतिं हवामहे कविं
 कवीनामुपश्रवस्तमं । ज्येष्ठराजं ब्रह्मगान् ब्रह्मगम्पतरान् शृणु तूभिः सौदसादनं ॥ गणेशस्य ॥ ॐ द्राक्कं यजामहे सुगन्धिं
 पुष्टिवर्धनं । उर्कारुकमिववक्त्रनां यतेशान्मुक्तीय मास्रतां ॥ शिवस्य । ॐ आकृषेण रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यां ।
 हिरण्येन सविता रथेनादेवो षाति भुवनानि पशन् ॥ सूर्यस्य । ॐ अग्निदुतं पुरोदधे रणीमहे होतारं विश्ववेदसं ।
 अस्य यज्जस्य सुक्रतुं । ॐ विष्णोर्लूकं वीर्यानि प्रणुवोचं यंपार्थिवानि विमले रजांसि । ज्योत्कचभा यदुत्तरं समस्तं विच-
 क्रमाणस्त्रेधोरुगायो विष्णवे त्वा ॥ विष्णोः । ॐ देवीं वाचमज्यन्तु देवास्तां विश्वरूपाः पशवो वदन्ति । मानो मन्त्रेषु मूर्च्छं
 दुहानाधेनुर्वागमानुपमृकते तू नः ॥ दुर्गायाः । ॐ श्रिये जात श्रियया निर्धजेयं श्रियं वयो जरितृभ्या ददाति । श्रियं
 वसानाममृतत्वमायं भवन्ति सत्यासमिथ्यामितर्द्रो ॥ लक्ष्म्याः । ॐ सरस्वत्याभिर्नो नेमिवस्योमापस्फुरी । मान आदक जुषस्वनः सख्या-
 सरस्यो च मा त्वा क्षेत्रान्यवनानि जन्म । सरस्वत्याः । ॐ वास्तोष्पाते प्रतरणो नरेधि गयस्कामो गोभिरशेभिरिन्द्रोः । अजवासस्तु

॥ १ ॥ मर्कसंकरपद्धतिः ॥ १ ॥

सख्ये म्यामपितेव पुलान् प्रतिनोर्जुवन् ॥ वास्तोः ॥ ततो नवग्रहान् पूजयेत् ॥ ॐ आरुक्तेनेति सूर्याय ॥ ॐ आप्याय
स्वमेवते विश्वतः सोमध्वजः । भवावा यम्य संगथे । सोमस्य । ॐ अग्निर्गुर्क्षु । दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयमपाः ।
रेतांसि जिह्वति । मङ्गलस्य । उद्गुध्याध्वंसमनसः सखार समग्निमिद्धं बहवः सलीलाः । दधिक्रामग्निमृषकदेवीमिन्द्रावतो
श्रुतिते पारमदीय ॥ बुधस्य । ॐ ब्रह्मस्तेति अदर्षोर्हाद्यामद्विताति क्रतुमर्ज्जनेषु । यज्जीदयत् सरस खतप्रजातदस्मान्-
द्रविणं धेहि चित्रं । ब्रह्मस्तेः ॥ ॐ शुक्रः सुशुक्रं उमो न जावः पप्राममीटी दिवो न ज्योतिः । कृत्वा बभूथ भुवे देवानां पिता
पुत्रः सन् ॥ शुक्रस्य ॥ ॐ समग्निरग्निभिः करहमस्तपत् सूर्याय । संवातो वात्सवपांमुपस्रधः ॥ शनैश्चरस्य । ॐ कया न शिचत्र
आभूवदुती सदार्धः सर्गा कर। शसीर्त्तया संवता ॥ राहोः ॥ ॐ केतुं कृष्यकेतवे पेशोमर्ग्यापेशसे समुसक्ति रजारथा ॥ केतुनां
ततो दिक्पालान् पूजयेत् ॥ ॐ यत इन्द्रस्वरामहे ततो नोऽभयं कृषि । मध्वन मन्त्रितनत उतिभिर्बिर्बिषो विग्रहे
जहि ॥ इन्द्रस्य ॥ अग्निन्दुतमित्यग्नेः ॥ यमार सोमं सुरतनया सुहता हविः । यमोहरजेत गच्छत्वग्निन्दुतोऽवद्वतः ॥ यमस्य
ॐ मोधुनः परावरा निर्यातिर्दु कुरुनावधीत पदीक्त कृष्या सह ॥ निर्यातेः ॥ ॐ ब्रह्मोऽग्नेवरुणस्यविद्वान् देवस्य हेलोऽवयासि-
सीकाः । यजिष्ठोवहितमः शोमुचानो विश्वान्देषांसि प्रनुमुक्ष्मत् ॥ वरुणस्य ॥ ॐ तव वायो व्रतपतेः सुकूर्धमो तव भूतः ।
आवासगर्णीमहे ॥ वारोः ॥ ॐ सोमोऽधेनु सोमोऽर्कभुनापशुं सोमो वीरं कर्षण्यं । ददाति सादन्यं दीमतथां सभेयं ।
पीहप्रवन्ती यो ददाह न तस्मै ॥ कुबेरस्य ॥ ॐ तमीशानां जगतस्तुह ब्रह्मपतिं धिरग्निवमसेहमहे वरं । पूषाणो यथा वेधसाम-

সদ্বৈশ্বরিকতা পায়ুর্ধ্বঃ স্বস্তয়ে ॥ ঈশানম্ম ॥ ৐ ব্রহ্মবজ্জানাং প্রথমং পুরস্তাদ্বিসীমতঃ সুরুচোবেন আবঃ । সবধ্বা উপমা
 অশ্ব বিষ্ঠাঃ সতশ্চ যোনিমসতশ্চবিবঃ ॥ ব্রহ্মণঃ ॥ ৐ কালিকো নামসর্পো নবনাগ সহস্রশঃ । যমুনাঙ্গদেশো জাতো যো নারা-
 য়ণবাহনঃ ॥ যদি কালিকদূতস্য যদি বা কালিকাদ্ভয়ং । জন্মভূমিপরিক্রান্তো নিৰ্ব্বিষো যাতি কালিকঃ ॥ অনন্তম্ম ॥ ততঃ স্বর্ণ
 শলাকয়া সৰ্ব্বতো ভদ্রমণ্ডলং বিলিখ্য তত্র রুদ্রং পূজয়েৎ ॥ তদ্বধা মণ্ডলে রাজতীং প্রতিমাং ন্যস্ত ৐ উর্কা সন্নলীত্যাদিনা তাং
 সম্পূজ্য তদুপরি স্বর্ণচক্রমারোপ্য পদ্মশাণ্ডেরাদি দিক্ণু ধর্মাদীন্ পূর্বাদি দিক্ণু অধর্মাদীংশ্চ মধ্যে আধারশক্তয়ে ব্রহ্মণে অন-
 ত্তায় কম্পবক্ষায় ক্ষীরসমুদ্রায় সত্ত্বায় রজসে তমসে আত্মনে অন্তুরাত্মনে জ্ঞানাত্মনে অর্কসৌমবহ্নিমণ্ডলেভ্যঃ বামারৈ জ্যেষ্ঠারৈ
 রৌদ্রে কার্ণৈ বলবিকারিণ্যৈ বলপ্রমাথিন্যৈ সৰ্বভূতদমন্যৈ এতান্ প্রণবাদি নমো হন্তেন পূজয়েৎ ॥ কোণেষু
 নিরুত্তিং প্রতিষ্ঠং বিদ্যাং শান্তিং কেশরেণু হ্রাং হৃদরায় নম ইতি বড়ঙ্গং সম্পূজ্য ভূতশুদ্ধি প্রণায়ামং কৃত্বা ঋষ্যাদিন্যামং
 কুর্ধ্যাৎ । শিরসি বামদেবার ঋষয়ে নমঃ মুখে পংক্তিচ্ছমে নমঃ হৃদি রুদ্রদেবতারৈ নমঃ । ততো হ্রাং অঙ্গুষ্ঠাভ্যাং নমঃ
 ইত্যাদিনা করাঙ্গন্যাসৌ কৃত্বা ধ্যায়েৎ ॥ মুক্তাগীতপয়োদ মৌক্তিকজবাবর্গৈর্গুণৈঃ পঞ্চভিস্ত্র্যকৈ রঞ্জিতমীশমিন্দুমুকুটং পূর্ণেন্দু-
 কোটিপ্রভং । শূলং টঙ্ক কপালবজ্রদহনারাগেন্দ্র ঘণ্টাঙ্কুশান্ পাশং ভীতিহরং দধানমসিতাকম্পোজ্জ্বলাঙ্গং ভজে ॥ ইতি ধ্যানত্বা
 মানসোপচারৈঃ সম্পূজ্যার্থ্যং সংস্থাপ্য পুনর্ধ্যাত্বাবাহ প্রাণপ্রতিষ্ঠাং কৃত্বা মূলমুচ্চার্য্য এতৎ পাদ্যং শ্রী রুদ্রায় নম ইতি যথা-
 সত্ত্ববোপচারৈঃ পূজয়েৎ । ততো স্বসম্য দক্ষিণফলকে ৐ মানস্তোকে তনয়ে মান আরৌ মানো গোষু মানো হশ্বেষুরীরিষঃ ।

वीरान्मानो रुद्रभाषिनो वधिर्बिब्रुवन्तुः सदसि त्वा इवामहे । इत्यनेन त्रिशूलं वामे च ॐ श्वस्तं वाम मानानां सर्पानां
 विवाहिं । हस्तारं शत्रुणां कृषि विराजं गोपति गवां । इत्यनेन चक्रं लिखेत् । तत ॐ आप इत्वा उभेषज्जीस्तांस्ते
 कुरुन्तु भेषज्जीः । ॐ आपोहिष्ठेति ॐ योवः शिवेति ॐ तन्मा अरुहेति ॐ वामां देवा वा दिवि कुरुन्ति भक्त्यां वा अत्ररीके
 बहुधा भवन्ति । वा इग्निं गर्भं दधिरे सुपर्णात्ता आपो देवीरिह मामवन्तु । ॐ वामां राजा वरुणो याति मध्ये सत्यायुते इव
 पशुष्पानां । वा इग्निं गर्भं दधिरे सुपर्णात्ता आपो देवीरिहमामवन्तु । एतैर्बैदिक मन्त्रैर्वयं आपयेत् । ततो रुद्रसूक्तं
 श्रावयित्वा वयं मरिहिते स्थापयेत् । रुद्रसूक्तं यथा । ॐ कद्रुद्राय प्रचेतसे मिदुक्तमार तवामे । वोचेमसन्तमं ह्वदे ।
 यथा नो इदितिः करंपश्चे नृभ्यो नारीभ्यो गवे । यथा तोकय रुद्रियं । यथा नो रुद्रवरुणो यथा रुद्रश्चिकेतति । यथा विश्वे- ४२०
 यजोवसः । गाधपतिं मेधपतिं रुद्रं जलामभेषजं । तहरोः सुममामहे । यः शुक्र इव सूर्यो हिरण्यमिव रोचते । श्रेष्ठ-
 देवानां वसुः । मरुः करतार्वते सुगम्ये सारमन्त्रे । नृभ्यो नारीभ्यो गवे । अस्मै सोमप्रियमधिनिधेहि सतस्य नृणां । महि-
 श्रवन्तु विनिम्नं । मानः सोमपरिबाधो मावातयो जुहवन्तुः । आन ईन्द्रो वाजे भज । यास्ते प्रजायुतस्य परमिद्धामनृतस्य युद्धना-
 भासो मवेन । अत्रुवन्ती सोम वेद । सोमो रुद्रा धारयेथामसूर्यां पुरामिक्त योमवश्रवन्तु । दधेदमे सपुत्रता दधानाः शनोभुं
 द्विपदेशकतुष्पदे । सोमो रुद्रा विरुद्रं विश्वीमभिवायानो गयमाविवेश । आवेवाधेथां निष्ठातिं पराचैनन्म भद्रामोश्रव-
 मानिसन्तु । सोमो रुद्रा युवमेतान्यस्मै विशातनुषु भेसजानि धन्तुं । अवश्य तं मुखतं वनोहस्त तनुषु भद्रं कृतमेनोहम् । तीष्णा-

॥ * ॥ अथेदिनां वयोऽसर्गः ॥ * ॥

सुधो तीर्णहेती सुषेवो सोमा रुद्रा रुहं सुमूलतनुः । प्राणमुक्तं वरुणस्यपाशादोपाय तनुः सुमनस्य मानाः । ईमा रुद्राय-
तपसे कपर्दिने करदीराय प्रवरामहेमतीः । यथा समसद्विपदेशकतुष्पदे । विश्वं पुक्तं त्रामेहस्मिन्ननातुरं । रुद्रानो रुद्रो तनो-
मयस्कृषि करदीराय करसा विधेमते । वच्छन्तुरोश्च मनुव्यायो ये पिता तदस्याम तव रुद्र प्रणीतिषु । अस्यामते सुमतिन्देवजेहाकर-
दीरन्य भव रुद्रमिडुः । सुसुमार विद्विषो अन्नाकमाचरिक्त वीरा जूहो हवामते हविः । देव धर्यं रुद्रं मनस्य विस्वरामहे । आनेहम्-
दैव्यां हेलोहम्यत्तु सुमतिमित्तरमन्यारुणीमहे । दिवो वराहमरुव्यं कपर्दिनं देव्यं रूपं मनसा विस्वरामहे । आनेहम्-
वाङ्म्यानि शर्मवर्षाच्छर्दिमभ्यां यं सत् । ईदं पित्रे मरुता मुच्यते वचः स्वादीयो रुद्राय वर्द्धनं । वासा च नो इयत् मर्त्याभोजयुगे
तोकय तनयार युड । मानोमहान्नुत मानोर्भाकमान उक्त्तुनुतमान उक्त्तितं । मानोवधि पितरं योत मातरश्मानः प्रियंस्तनो-
रुद्र रीरिष । मानस्तोके तनये मान अयो मानो गोषु मानोश्श्वेयुरीरिषः । वीरान्मानो रुद्रभाषिनो वधिहविस्तुः सदसित्वा हवा-
महे । उपतेस्तोममानः पशुपा ईवाकरं रामापितर्षरुतां सुमर्मैः । रुद्राहि नः सुमतिमूलरत्नमथो वयमवत्वे रुणीमहे । आवोते
गोत्रां पुरुषव्यं करदीरसुमर्मैः ते वस्तु । गुलाचनोश्धि च क्रुहि देवात्तुचनः शर्मवर्षाच्छिवविहा । आवोचामन सोहस्या अवस्यवः शृणोतु
नोहवं रुद्रो मरुत्वान् । तनो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिङ्गुः । पृथिवी उत द्यो । ईमा रुद्राय हिरधननो गिरः क्षिप्रे सवे-
दाय स्वधारे आसन्नाय वेधसे तिगायुधाय भवतामृणोतु नः । सहि करेण कन्यस्य जन्मनः सात्राज्येन दिवस्य चेतति । अबनवन्ती द्रु-
शला अमी वो रुद्राय सुनो भव । याते दिव्यादवगृह्णा दिवम्परिकाराचरति परिना वृणक्तु नः । सहश्रातुषपि वातभेषजमानस्तोकेषु-

तनयाय नमः ॥ एवावलो रुषभ चिकितान यथादेवेन रुगीषेण हिंसि । हवनः शुणोर्दोहवोधि ॥ ब्रह्मधेमविदर्थेषु वीराः ।
धारावमारुतोर्ध्वकवोरुषः ॥ * ॥ * ॥ इति रुद्रसूक्तं समाप्तं ॥ * ॥ * ॥

ततो होता बाल्मिक्यं हृषिकेशं गोमरेनोपलिप्य तन्मध्यतः कुशमूलेनोदकं प्रागग्रं वदेत्वा उल्लिखेत् । तत्र प्रथमा
प्रादेशमात्रा तत्रा उपर्यान्तरोर्ध्वे प्रागग्रं तयोर्मध्ये तिस्रः प्रागग्रं उदकसंस्था असंश्लिष्टाश्चाभ्युक्त्या । वशिष्ठं च रनुक्तुपच्छन्दो
इन्द्रिदेवतां सन्निहितं स्थानेऽग्निस्थापने विनियोगः । ॐ अयन्ते योनिं धृतिजो यतो जातोऽरौचथा । तं जानन्नं आसीदाथानो
वर्द्धया गिरः ॥ इत्यनेन सन्निहितं स्थानेऽग्निं स्थापयेत् । विश्वामित्रं च विर्गारत्रीच्छन्दो इन्द्रिदेवता पूर्वार्द्धेन क्रव्यादांशं त्यागे
विनियोगः । ॐ क्रव्यादमग्निं प्रहिणोमि दूरं यमराज्यं गच्छतु रिप्रवाह । इति क्रव्यादांशं त्यक्त्वा शश्वत्तं च विर्गारत्रीच्छन्दो-
इन्द्रिदेवता उत्तरार्द्धेनाग्निं ग्रहणे विनियोगः ॥ ॐ ईहैवायमितरो जातवेदा देवेभ्यो हव्यं बहवु प्रजानन् । इति गृहीत्वा
विश्वामित्रं च विर्गारत्रीच्छन्दो इन्द्रिदेवता अग्निस्थापने विनियोगः । ॐ अग्ने जुषस्व नो हविः पुरोदानं जातवेदः प्रातः गावे-
धिया वसोः । प्रजापतिं च विर्गारत्रीच्छन्दः प्रजापतिर्देवता इग्निस्थापने विनियोगः । ॐ भूर्भुवः स्वरोम् इति मन्त्रद्वयेन
तद्रेखोपरि अग्निं स्थापयेत् । ततः प्रचुरतरं काष्ठेनाग्निमुपसृज्येत् येषु कर्मसमाप्तिं यावत् स्थिरो भवति । ततो रमिति
बह्विवीजेन भूतशुद्धिं प्राणायामाद्यं स्थापनानि कृत्वा सकलं विचिन्त्य सिद्धकरा वृत्तवृत्तिं विभाव्य तस्माद्भुक्तु तादर्थेनान्नं तदन्नं द्विधा
कृत्वा तन्मध्ये बह्विरूपमात्मानं विचिन्त्य ध्यायेत् । गृहसमदं च रनुक्तुपच्छन्दो इन्द्रिदेवता इग्निध्याने विनियोगः । ॐ चत्वारि

॥ ॐ अग्नेदिनां वृषोऽमर्गः ॥ ० ॥

शुक्रास्तुर्योऽग्या पादा द्वे शीर्षे सप्तहस्ताः सोऽस्य त्रिधावद्वो वृषभो रोरवीति महोदेवोऽमर्त्यां आविबेश इति ध्यात्वावाहयेत् ।
 वामदेव्याश्चिस्त्रिस्तुपहन्दो इन्द्रिदेवता इग्यावाहने विनियोगः । ॐ एह्यं ईह होता निवीदादद्वः स्वपुर एता भवानः । अव-
 तुष्टा रौदसी विश्वाविश्वे यजामहे सोमनसार देवान इत्यावाह । ॐ अग्ने त्वं साहसनामासीति नाम कृत्वा पूजादिकं पौरा-
 निकं तन्नसिद्धं वा कार्यं । ऋषयोऽपि पदा विराट्छन्दो इन्द्रिदेवताग्युपस्थापने विनियोगः । ॐ अग्ने त्वन्नोऽस्तुम उत त्राता-
 णिवो भवावरुद्वै । वसुरग्निर्गसुश्रवा अहानकिद्यानुत्तमं रयिन्दाः । मनोबोधिश्चधीर स्वरुसानोऽघारत समस्मात् । तन्हाणो
 शिचिदीदिवः सुम्नार यगमीमहे सामेभ्य इत्यथार पुटाङ्गुलिरग्निमुपस्थापयेत् । ततो द्वे द्वे समिधे प्रादेशमात्रे ह्यताक्ते
 प्रागग्ने तुक्तीमग्ने क्पेत् । यत्र तुक्तीं तत्र प्रजापतिपदं चतुर्थ्यन्तं नरेत् ॥ ॐ पूर्णमसि पूर्णं मे भूयाः सुपूर्णमसि सुपूर्णं
 मे भूयाः सर्वमसि सर्वं मे भूया अकृतमसि मामकृताः सुत्रामुग्निं लोके ॥ प्रत्यान्दिशि देवा ऋत्रिजोमार्ज्जयन्तां दक्षिण-
 स्यान्दिशि मासाः पितरो मार्ज्जयन्तां प्रतीच्यान्दिशि गुहाः पशवो मार्ज्जयन्तां उदीच्यान्दिशोऽथधयो वनस्पतयो मार्ज्जयन्तां उर्द्धारा-
 न्दिशि यज्जः सव्यं सरः प्रजापतिमार्ज्जयतां इति मन्त्रेण परिसमूहनपर्युक्तगणैः च भवत इति परिशिक्तसूत्रात् । ततो
 इग्नेः पूर्वत आरभ्य दक्षिणादि क्रमेणोत्तरं यावत् सोदकेन पाणिना त्रिः प्रोक्षणं कार्यं ततः पुनरपि पूर्वत आरभ्य
 दक्षिणादिक्रमेणोत्तरं यावदनेन मन्त्रेण त्रिः पर्युक्तं यथा होमीय देव्यामपि प्रोक्षणं भवति । ततोऽग्नेः पूर्वत आरभ्य
 दक्षिणादि क्रमेणोत्तरं यावत्त्रिभिरुदक प्रागग्नेः कुशैः परिसुरणं कार्यं ॥ ॐ एषो ह देव प्रदिशोन् सर्वैः पूर्वोऽजातः

॥ * ॥ अथेदिनां रवोऽसर्गः ॥ * ॥

षड्गर्भेभु स एव जातः स जनिष्यामगः प्रत्यङ्गनास्तुति विश्वतो मुखः ॥ इति मन्त्रेण ॥ ततो अग्नेर्दक्षिणतः प्रागग्रान्तीर्णकुशेषु
ब्रह्मासनमुपकल्प्य होता प्रजापतिर्धर्षिर्गारत्रीच्छन्दः प्रजापतिर्देवता तृणनिरसने विनियोगः । ॐ निरस्तः परावस्तु इत्यनेन
ब्रह्मासनात् कुशपत्रमेकं वामहस्तानामिकाङ्गुष्ठाभ्यां गृहीत्वा दक्षिणस्यान्दिशि क्षिपेत् । ततः प्रजापतिर्धर्षि ऋष्युपच्छन्दो इग्नि-
र्देवता ब्रह्मोपवेशने विनियोगः । ॐ ईदमहमर्कावसोः सदने सीद । ॐ सीदावीति पठित्वा उक्तरा मुखो ब्रह्मा उपविशेत् ।
ततो होता ब्रह्माणं गङ्गादिनाभ्यां जपेत् । प्रजापतिर्धर्षि ऋष्युपच्छन्दो इग्निर्देवता ब्रह्मजपे विनियोगः । ॐ ब्रह्मस्पते
ब्रह्माब्रह्मसदन आशिष्यते ब्रह्मस्पतेर्यज्जं गोपाय स यज्जं पाहि स यज्जपतिं पाहि स मां पाहि । ॐ गोपायामीति ब्रह्मा वदेत् ।
ततो होता पात्राणामासादन मुदगणेषु कुशेषु कुर्यात् । यथा प्रोक्ती प्रणीता आज्यस्थाली चरुस्थाली आज्यं तण्डुलाः दक्षी कमण्डलुः
शकृश्रवो बर्हिर्दिधा अन्यान्युपयुक्त द्रव्याणि । इध्वानि पञ्चदशपलाशोदुबानि असन्तुवे अन्य यज्जीय ब्रह्मोदुबानि अरत्ति
प्रमाणानि नवकुशपत्रैः क्षिण्णं कृत्वा सकृद्वेष्टिता कुशमुष्टिर्बर्हिः । ततो वे वे पात्रे इमंक्षिष्टे पाणिभ्यां गृहीत्वा अधोमुखे
स्थापनीये । ततः सपवित्रामनामिकां कृत्वा प्रोक्तीमुत्तानयेत् । इतर पात्राण्यपि प्रोक्ती मद्भिः पूरयित्वा प्राक्प्रवनं
किक्किदुदकं श्रावयेत् । उत्पूय तज्जलेन गर्कानि द्रव्याणि प्रोक्कयेत् । ततः कमण्डलुं सोदकं कृत्वा तेनोदकेन प्रणीतां
पूरयित्वा प्राक्प्रवनं किक्किदुदकं श्रावयेत् । प्रणीतायां पवित्रं यवपुष्पे च दत्त्वा त्रिरुत्पूय ब्रह्माणं पृच्छेत् । प्रजापति-
र्धर्षिर्गारत्रीच्छन्दो ब्रह्मादेवता इपप्रणयनार्थजपे विनियोगः । ॐ ब्रह्मन्नप प्रणेष्यामि । ॐ ब्रह्मस्पतिर्ब्रह्मा ब्रह्मसदन आशि-

॥ • ॥ सर्वसंस्कृतपद्धतिः ॥ • ॥

वाते ब्रह्मपतिर्यज्जं गोपायं स यज्जं पाहि स यज्जपतिं पाहि स मां पाहि । ततो ब्रह्मा प्रजापतिर्धाषिब्रह्मादेवता ब्रह्म-
जपे विनियोगः । ॐ भूर्भुवः स्वर् इहस्पतिः प्रमृत इति जपित्वा ॐ प्रणय इति वदेत् । ततः प्रणीतामन्त्रेरुत्तरे ब्रह्म-
संमुखे कुशाक्षपत्रैराच्छाद्य स्थापयेत् । तत आज्यस्थाल्यां स्थापितमाज्यं निरूप्यामन्त्रेरुत्तरतोऽङ्गारमाकृत्य द्रवीकरणं जुलं
कुशेनाज्यं संवेष्ट्या तं कुशपत्रद्वयमाज्ये निरूप्याज्यं शोधयेत् । पुनरपि जुलं कुशेन संवेष्ट्या तं कुशमाज्ये निरूप्याज्य-
मानौ संमुखे बर्हिषि स्थापयेत् । आकृष्टाङ्गारमग्नौ निरूप्याज्योऽपवनं कुर्यात् । साग्रगर्भशून्यां कुशपत्रद्वयं प्रादेश-
प्रमाणं हिनन्ति । प्रजापतिर्धाषिः पवित्रे देवते पवित्रच्छेदने विनियोगः । ॐ पवित्रे हो वैकव्यो । ततो वामहस्ते
पवित्रं कृत्वा प्रजापतिर्धाषिः पवित्रे देवते पवित्रमाज्जने विनियोगः । ॐ विषोर्मनसा पूतेह इत्याहुक्त्या तं कुशपत्रद्वय-
माज्ये निरूप्या प्रांगमग्रे दक्षिणहस्तानामिकाङ्गुष्ठाभ्यां मूले च वामहस्तानामिकाङ्गुष्ठाभ्यां ध्रुवाधोमुखे व्यस्तपाणिः कुशमध्ये-
नाग्यावाज्योऽङ्केपः हिरण्यसुपर्धाषि रुक्मिच्छन्दः सविता देवता आज्योऽपवने विनियोगः । ॐ सविदुस्त्वा प्रसव उऽपुना-
म्यच्छिद्रेण पवित्रेण वसोः सूर्याय रश्मिभिः स्वाहा । इत्यनेन प्रथमोऽपुनाति द्विस्तकीः । ततस्तं पवित्रं प्रोक्त्याग्नौ
किपेत् । ततः सप्रणव व्याहृतिकां गायत्रीं ॐ सविदुस्त्वा इत्यादि च पठेत् । ततः शकप्रबो प्रक्षाल्य प्रतप्य दूर्तेरुपयुज्य
पुनः प्रक्षाल्य प्रतप्य सतप्तं निधाय उदगग्रेषु कुशेषु स्थापयेत् । ततश्चक्रश्रवणं प्रकृते कर्मणि रौद्र सौम्य ईन्द्रचक्र
श्रवणां चक्रद्वयं श्रपयेत् ॥ तदथथा । प्रणवेन त्रीहीनाहत्या ॐ रुद्राय त्वा जुक्तं निरूप्यामीति उदूखले निरूप्या ॐ रुद्राय

अग्नेरुत्तरभागे श्रवणाज्येन जुहोति । ॐ अग्नये स्वाहा इदमग्नये । दक्षिणभागे ॐ सोमाय स्वाहा इदं सोमाय ।
 ततो अवदानं धर्मैर्गणं श्रुतिं चरुमादाय । ॐ कद्रुं रुद्राय प्रचेतसे मिदुक्तमाय तव्यासे वोचेम सन्तुमं ह्वदे स्वाहा । इति जुह-
 यात् । एवं सोमाय पायसं तथैव गृहीत्वा ॐ सोमरुद्राधाररेथाम सूर्याय पुरामिक्तयो मवश्रवस्तु दमे दमे सपुत्रत्वादधानाय
 मनोभूतं विपदेशकतुस्पदे स्वाहा । तत एन्द्रं यावकं तथैव गृहीत्वा । इन्द्रायेंद्रो मरुत्तु ते पवस्य मधुमत्तमं आरुत्तारो-
 निमृतस्यामीदं स्वाहा । इति हत्वा श्लोकस्तोकैर्न ॐ भौमाय दिव्याय अन्तरीक्षाय पृथिव्या महते च स्वाहा । अन्ते च रुद्रेभ्यः ।
 तत आज्येन रुद्रेणवग्रहदिकपालसोमद्रुर्गावास्तुपुरुषाणां स्वस्मन्त्रैर्होमः कार्यः । ततः प्रायश्चित्तं होमः । तत्रादौ अद्ये-
 त्यादि कर्तव्यं सोपकरणं वसतरीचतुक्तय सहितं रवोत्सर्गं कर्माद्भूतं होमकर्त्तव्यं यद्वैशुगायं जातं तद्दोषप्रशमनाय प्रायश्चित्तं होम-
 महं कुर्यात् इति संक्षेपेण । ततो विधुनामानमग्निमभ्यर्च्य श्रवणाज्येन जुह्यात् । विदमदश्विः पञ्क्तिच्छन्दो इग्निर्देवता प्रायश्चित्तं
 होमे विनियोगः । ॐ अयाश्चान्ने इत्यनभिःशक्तिपाश्च सतामिथमरा असि । अयसा वयसा कृतोयसन् हव्याभूहिसे अया नो धेहि भेषजं
 स्वाहा । ॐ अग्नये अयानसे इदं । मेधातिथिश्चैर्गायत्रीच्छन्दो इग्निर्देवता प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः । ॐ अतो देवा अबल्ल नो यतो
 विष्णुर्विचक्रमे पृथिव्या सपुथामभिः स्वाहा । इदं देवेभ्यः । मेधातिथिश्चैर्गायत्रीच्छन्दो विष्णुर्देवता प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः ।
 ॐ इदं विष्णुर्विचक्रमे इत्यादि इदं विष्णवे । प्रजापतिश्चैर्गायत्रीच्छन्दो इग्निर्देवता प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः । ॐ भूरग्नये
 पृथिव्या दिव्याय महते च स्वाहा । इदं भूरग्नये । प्रजापतिश्चैर्वायुर्देवता प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः । भूवो वायवे

चान्तरीक्षाय विद्याय महते च स्वाहा । इदं भ्रुवो वारवे । प्रजापतिर्ष्विः सूर्योदेवता प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः । ॐ स्वः
 सूर्याय विद्याय महते च स्वाहा ॥ इदं स्वः सूर्याय । प्रजापतिर्ष्विः चन्द्रनक्षत्रदिशो देवता प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः । ॐ
 भ्रुवुः स्वः चन्द्रमसे नक्षत्रेभ्यश्च दिग्भ्यश्च दिव्याय । महते च स्वाहा । इदं वारवे । अत्रितर्ष्विः कृष्णो ह्यग्निर्देवता प्राय-
 श्चित्तहोमे विनियोगः । ॐ यत्पाकत्रान्नीमादीन् दक्षान् यज्जगत् मनुते स मे मर्तमसः अग्निस्तद्भोता कृत्तुविद्विजानन् यजिष्ठो-
 देवानां ऋतुपूर्णां स्वाहा । इदमग्नये । ॐ यद्वो देवाश्चक्रिम जिह्वया गुरुं मनसो वा प्रसूति देवहेलनं । अवावाकया नो
 ह्यिदुश्चलाशते तस्मिन्नेनो वदवो निधेतन स्वाहा । इदमग्नये । ॐ पुरुषः समितो यज्जे यज्जपुरुषः समितः । अग्ने तदस्य
 कम्पय त्वं हि वेथ यथायथं स्वाहा । इदमग्नये । ततः श्विष्टिकृद्भोमः । तत्रावदानधर्मेण श्रुति चरुमादाय हिरण्यगर्भर्ष्विर्गारत्रीहन्दो
 ह्यग्निश्चिष्टिकृद्देवते श्विष्टिकृद्भोमे विनियोगः । ॐ यदन्य कर्मणोऽत्यारीरिचं यद्वा नूनमिहाकरं । अग्निस्तुः श्विष्टिकृद्द्विद्वान् सर्वं
 श्विष्टिं करोतु ते । अग्नये श्विष्टिकृते सूतततये सर्वप्रायश्चित्तहोतीनां कामानां समर्द्धय स्वाहा । इदमग्नये श्विष्टिकृते इति
 हत्वा ॐ रुद्राय स्वाहा इति इक्ष्वाकनी रज्जुंषि श्रंशु यताङ्गां जुह्यात् । स्वयं होतृपक्षे आत्मानः निरसि अन्यश्चेदयजमा-
 नस्य बर्हिषि प्रणीतामानीय तोनोदकेन कुशैरभिषिक्ते । ॐ सुमित्रियान आपञ्चयधरः सन्तु ॐ दुर्मित्रियास्तुमै-
 सन्तु योऽस्मान्देष्टि यश्च वयं द्विष्टः । सिद्धुषिपश्चिर्गारत्रीहन्द आपोदेवतामार्ज्जने विनियोगः ॐ इदमाप प्रवहत यत्किञ्चिद्दूरितं
 मयि । यद्वाह मभिद्रुदोह यद्वा शेष उतायुतं । प्रजापतिर्ष्विः कृष्णो आपोदेवतामार्ज्जने विनियोगः । ॐ आपो ह्मन्मातरः

शुद्धयस्तु ह्यतेन वो ह्यतपुः पुनस्तु । विश्वं हि विश्वं प्रवहन्ति देवीरुदिताभ्यः शुचिरापुतयेमि इत्यभिषिच्य ऽ पूर्णमसीत्यनेन
परिममूहन पर्याक्ते कुर्यात् । ततो ब्रह्मरुणगङ्गाकृतमङ्गयुग्मं गोपालकप्रधापितेन लोहेन स्पष्टं कुर्यात् । ततो
बंसतरीचतुस्तयसहितं ब्रह्मं पञ्चशश्यचूर्णं नखैर्वीषधि जलैः आपयेत् । ऽ इदमाप प्रवहत यत्किञ्चिद्दूरितं मयि यद्वाहमभि
दुद्दोह यद्वा शेष उतायुतं ॥ ऽ यामां राजा वरुणो याति मध्ये मत्यानुते अवपश्यञ्जनानां । या अग्निं गर्भं दधिरे सुपर्णास्ता
आपो देवीरिह मामवस्तु । ऽ यामां देवा दिवि कुन्वन्ति भङ्गं या अन्तरीक्षे बहधा भवन्ति । या अग्निं गर्भं दधिरे सुपर्णास्ता
आपो देवीरिह मामवस्तु । ऽ आपोहृद्यानुचार्यं रसेन समगम्यहि । परम्मानगं आगहि तन्मा संसृज वर्जसा । ऽ देवीरापो-
हृद्ये पुरः अग्रहरमर्त्तयग्रं नय स्वधा यज्जपतिं देव स्वधायुधं । ऽ आपोहिष्ठेत्यादि तिसृभिः संस्नाप्य सितधोतवाससा जलमपनीय
गङ्गपुष्पाञ्जनसिन्दूरगौरोरौचनादिभि मङ्गलदुर्वैद्यैः स्वर्णशुद्ध रजतक्षुर वीरपट्ट रजतत्रिशूल ताम्रपृष्ठे कांश्चक्रोडं षण्ठाचामर दर्पणै
र्यथैव बंसतरीचतुस्तयकालं कुर्यात् । अलङ्कारन्यासं मनोवायथा । ऽ चत्वारि शुद्धास्त्रोहस्य पादा इति स्वर्णशुद्धम् । ऽ राजतं
तमधानं गोपायुतस्य दीदिवं । संगच्छ त्वं मदीव्यं वर्द्धमानं दिवे दिवे ॥ इति रजतक्षुरस्य । ऽ असौ यस्त्यात्रोहकरण उत-
वक्रः सुमङ्गलः । ये चैनं रुद्राहभितो दिक्षु श्रितां सहस्रशो वैष्वां हेलङ्गमहे । इति ताम्रपृष्ठस्य । ऽ कांश्चक्रोडस्य । ऽ कद्रुदा-
येति रजतत्रिशूलस्य । ऽ विषोर्कवाटमसि विषोः सुप्रेक्षो विषोः सुवसि विषोः कर्बोसि वैषवमसि विषवे त्वा । इति